

Datum **2010-10-29**

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Finansinspektionens stresstest av storbankerna

Stresstester är ett av de verktyg som FI använder sig av i sin tillsyn av bankerna. FI gör löpande tester för att bedöma bankernas förmåga att motstå olika negativa scenarier. Stresstester används dessutom i den årliga samlade kapitalbedömningen av bankerna. FI publicerade senast resultat av egna stresstester i november 2009.

I följande promemoria redogörs för metoden samt resultatet av det senaste stresstest som utförts på storbankerna (Nordea, SEB, Handelsbanken och Swedbank). I scenariot antas att återhämtningen i ekonomin avbryts och följs av en recession i Västeuropa och en förnyad nedgång i Baltikum. Det här leder till betydligt högre kreditförlustnivåer, både för företagskrediter, bolån och utlåning till kommersiella fastigheter.

FI bedömer detta scenario som osannolikt men inte omöjligt. I slutet av scenariot har samtliga banker fortfarande betryggande buffertar gentemot de lagstadgade minimikraven, såväl med som utan övergångsregler. Anledningen är både att bankerna är välkapitaliserade i utgångsläget och att de har god underliggande intjäning.

Finansinspektionens bedömning från förra riskrapporten kvarstår, det vill säga att det i dagsläget inte finns behov för någon av storbankerna att förstärka sin kapitaltäckning. Finanskrisen visade dock att investerare i extrema perioder kan komma att kräva en betydligt högre nivå på kapitalet än de lagstadgade kraven. Det här betyder att bankerna bör ha en god kapitalberedskap även för osannolika scenarier. Med god kapitalberedskap menas att bankerna ska ha konkreta planer för att kunna förbättra kapitaltäckningen inom en rimlig tidsperiod. FI bedömer att de svenska storbankerna idag har en sådan beredskap.

Ändringar av metoden

Det har skett vissa ändringar i metoden sedan förra året. Stresstestet sträcker sig fortfarande över tre år men med en framflyttad start av stressperioden. Scenariot börjar i slutet av 2010 och pågår de tre därpå följande åren. Stresstestet är baserat på publik information och vi har inkluderat faktiska resultat för storbankerna till och med det andra kvartalet 2010 och konsensusestimater¹ för tredje och fjärde kvartalet 2010.

¹ SME Direkt är en prognostjänst från Nyhetsbyrån Direkt

I syfte att förbättra metoden har antalet exponeringsklasser ökat till 41 stycken. Av de nya klasserna kan särskilt framhållas exponeringar mot kommersiella fastigheter i de nordiska länderna och en uppdelning av den baltiska utlåningen i hushåll, företag och fastighetsbolag. Ytterligare en förändring är att den nordiska företagsutlåningen har specificerats med avseende på vilken typ av företag som ska ingå i kategorierna låg, medel respektive hög risk.

Förändringen av utlåningsvolymerna påverkar utvecklingen av riskvägda tillgångar under perioden, däremot antas ingen förändring i sammansättningen av utlåningen.

Övergripande metod

I stresstestet bedöms de fyra storbankernas förmåga att möta ett mycket negativt ekonomiskt scenario.² Testet fokuserar på bankernas kreditrisker. De svenska storbankernas kapitalkrav härrör typiskt sett till 85-90 procent från kreditrisker. Kapitalkravet för marknadsrisker och operativa risker antas vara oförändrat under scenarioperioden.³

Information om bankernas kreditportföljer baseras på bankernas offentliga kvartalsrapporter för andra kvartalet 2010. FI har sedan delat in bankernas kreditportföljer i 41 olika exponeringsklasser där olika kreditförlustnivåer antagits för respektive exponeringsklass. Det har inte gjorts någon åtskillnad mellan de olika bankernas kreditförluster för samma exponeringsklass. Detta innebär att skillnader i kreditförluster för de fyra bankerna i scenariot uteslutande beror på skillnader i låneportföljernas sammansättning.

I stresstestet sker ingen nyutlåning men hänsyn tas till bankernas kreditåtaganden, så kallade ”off-balance”-poster. FI gör antagandet är att en större andel av kreditåtagandena blir utnyttjade i scenariot.

Antaganden om intjäning är baserade på SME Direkts konsensusestimater för de olika bankerna för tredje och fjärde kvartalet 2010. För perioden 2011 till 2013 har ett avdrag gjorts om 10% på den förväntade intjäningsnivån före kreditförluster för helåret 2010. Resultaten av testerna redovisas genomgående i form av bankernas primärkapitalrelationer – både med och utan övergångsregler.⁴

² I bilagan redogörs för olika antaganden i större detalj.

³ Det är ofta rimligt att exkludera marknadsrisker när stresstester görs över en längre tidsperiod eftersom marknadspositioner är möjliga att hedga eller stänga i ett kortare tidsperspektiv.

⁴ Övergångsreglerna innebär att bankerna ännu inte kan tillämpa sina riskvikterna från sina interna modeller fullt ut, vilket medför högre kapitalkrav. När bankernas kapitalbuffertar har bedömts har FI också kontrollerat att kapitaltäckningsgraden är tillfredsställande.

Resultat

Scenariot innebär höga kreditförluster inom alla branscher och regioner. Det gäller i synnerhet utlåning till kommersiella fastigheter och bolån som står för en betydande del av kreditförlusterna. Även om de baltiska länderna fortsätter att generera relativt stora kreditförluster antas förlustnivåerna bli lägre än under 2009 då bankerna redan har reserverat för en stor del av de svagare krediterna och nyutlåningen sedan 2008 har varit praktiskt taget obefintlig.

Antagandet om högre kreditförluster kopplade till bolån är baserat på en ogynnsam utveckling av ränteläget och arbetslösheten – i praktiken ett stagflationsscenario. Om den ekonomiska utvecklingen blir svag med stigande arbetslöshet samtidigt som inflationen ökar, vilket tvingar Riksbanken att höja räntan, kan detta få en negativ effekt på huspriserna. Vissa hushåll som under senare år tagit bolån med höga belåningsgrader kan då hamna i ett läge då lånets storlek överstiger värdet på bostaden. Om sådana hushåll drabbas av arbetslöshet kan de hamna på obestånd, vilket leder till kreditförluster.⁵ Även i ett sådant scenario är dock bankernas kreditförluster främst hänförliga till utlåning till företag och fastighetsbolag.

Kreditförlustnivåer

Kreditförlustnivå					
	2010	2011	2012	2013	2010-2013
Nordea	0,30%	1,56%	1,54%	1,33%	4,82%
SHB	0,11%	1,09%	1,08%	0,92%	3,32%
Swedbank	0,42%	1,43%	1,32%	1,04%	4,23%
SEB	0,30%	1,22%	1,18%	1,01%	3,61%
Genomsnitt	0,29%	1,33%	1,28%	1,08%	3,99%

Kreditförlusterna antas vara väsentligt högre än 2010 års nivåer och uppgår till cirka 290 miljarder kronor sammanlagt för de fyra storbankerna från 2010 till och med 2013. Detta kan ställas mot intjäningen under samma period på knappt 300 miljarder kronor.⁶

Bankernas totala kreditförluster samt intjäning

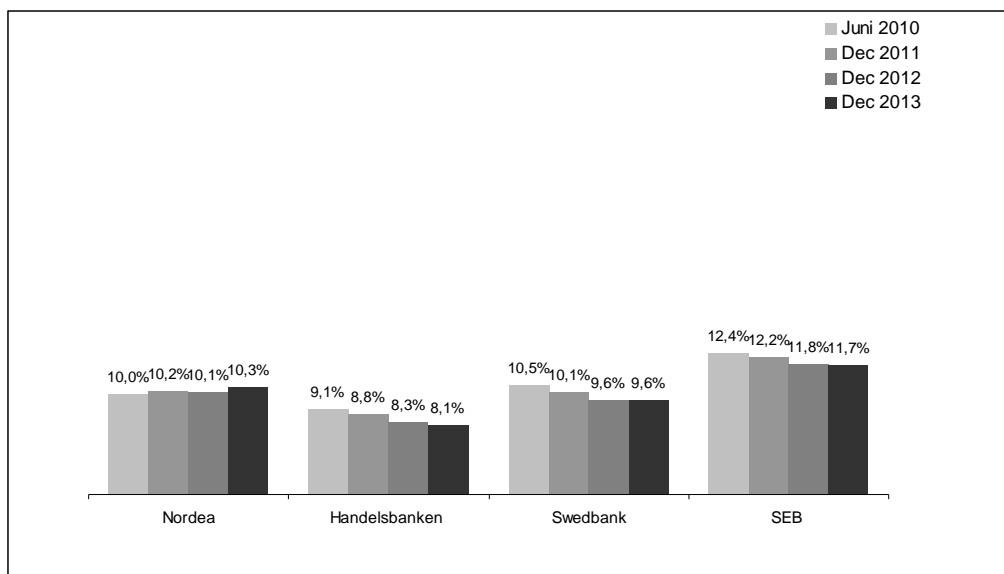
Kreditförluster (miljarder kronor)						Intjäning
	2010	2011	2012	2013	2010-2013	2010-2013
Nordea	8,3	42,4	40,6	33,9	125,2	143,1
SHB	2,1	20,8	20,1	16,9	60,0	59,4
Swedbank	5,4	18,0	16,3	12,5	52,2	47,0
SEB	4,5	17,1	16,3	13,5	51,4	47,3
Summa	20,3	98,3	93,3	76,8	288,7	296,8

⁵ Bankerna har en fordran på låntagaren även efter att säkerheten realiserats. I vanliga fall brukar dock bankerna reservera den fordran som återstår när säkerheten realiserats som kreditförlust. Återstående belopp kan dock återvinnas vid ett senare tillfälle.

⁶ Se Tabell 1 för detaljerad resultaträkning

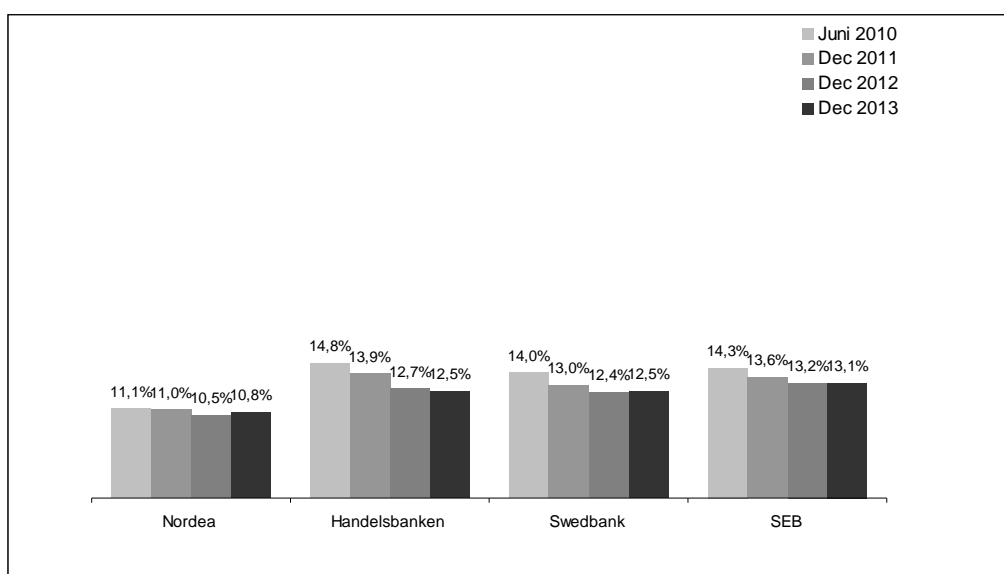
Samtliga banker har emellertid betryggande buffertar gentemot de lagstadgade minimikraven med övergångsregler (diagram 1). Primärkapitalrelationerna faller till som lägst 8,1 %. Anledningen är att bankerna är välkapitaliserade i utgångsläget och har god underliggande intjäning (tabell 1). Utan övergångsreglerna faller primärkapitalrelationerna till som lägst 10,5 % (diagram 2).

1. Bankernas primärkapitalrelationer med övergångsregler

Med övergångsreglerna påverkas inte de riskvägda tillgångarna av migrationer. Det gör att Nordeas primärkapitalrelation med övergångsregler faktiskt ökar i scenariot eftersom banken gör ett positivt nettoresultat under scenariot⁷, samtidigt som utlåningsvolymen faller. Utan övergångsregler gör den negativa effekten av riskmigration att primärkapitalrelationen faller för samtliga banker.

2. Bankernas primärkapitalrelationer utan övergångsregler

⁷ Se Tabell 1 för detaljerad resultaträkning

Bilaga

Nedan redogörs för mer detaljerade antaganden som FI gör för bankernas in-tjäning, kreditportföljer, utlåningstillväxt, kreditförluster, samt övriga faktorer som påverkar resultaten av stresstestet.

Kapitaltäckningsreglerna

Bankerna ska enligt Basel 2-regelverket ha en kapitalbas motsvarande 8 procent av de beräknade riskvägda tillgångarna för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker (Pelare 1-risker). Minst hälften av detta kapital, det vill säga 4 procent av de riskvägda tillgångarna, ska vara så kallat primärkapital. Utöver detta ska bankerna hålla kapital för övriga risker som deras verksamhet är utsatt för (Pelare 2-risker). Exempel på sådana risker kan vara affärsrisker, försäkringsrisker och koncentrationsrisker. Dessutom ska bankerna hålla en buffert utöver det beräknade kapitalkravet för ovanstående risker.

Exponeringsklasser 2010

Exponeringsklass
Sverige hushåll bolån
Sverige hushåll övrigt
Sverige företag låg
Sverige företag medel
Sverige företag hög
Sverige kommersiella fastigheter
Danmark hushåll bolån
Danmark hushåll övrigt
Danmark företag låg
Danmark företag medel
Danmark företag hög
Danmark kommersiella fastigheter
Finland hushåll bolån
Finland hushåll övrigt
Finland företag låg
Finland företag medel
Finland företag hög
Finland kommersiella fastigheter
Norge hushåll bolån
Norge hushåll övrigt
Norge företag låg
Norge företag medel
Norge företag hög
Norge kommersiella fastigheter
Estland - hushåll
- företag
- fastighetsbolag
Lettland - hushåll
- företag
- fastighetsbolag
Litauen - hushåll
- företag
- fastighetsbolag
Ryssland/Polen
Tyskland hushåll
Tyskland företag
Ukraina
Storbritannien
Kreditinstitut
Övrig verksamhet
Off balance

Storbankernas kreditexponering delas upp i 41 olika klasser. För varje klass antas en kreditförlustnivå för år 2011 till och med 2013. En förändring sedan tidigare stresstest är en uppdelning av de baltiska exponeringarna i hushåll, företag och fastighetsbolag. För varje nordiskt land har också en ny klass bestående av kommersiella fastigheter tillkommit.

För nordiska företagsexponeringar antas kreditförlusterna utvecklas olika beroende på bransch. För att ta hänsyn till detta görs en uppdelning av branscher med låg, mellan eller hög risk.

Antaganden om intjäning

Bankernas intjäning har antagits utvecklas enligt SME Direkts konsensusestimater. Dessa är ett genomsnitt av cirka 15 analytikers prognoser för hur bankernas resultat före kreditförluster kommer att utvecklas under tredje och fjärde kvartalet 2010.

I scenariot antas intjäningen bli lägre än konsensusestimaten. Detta är främst på grund av en lägre utlåningstillväxt samt lägre aktivitetsnivå och tillgångspriser, vilket leder till att intäkterna faller. Denna lägre intjäning har åstadkommit genom att resultatnivån före kreditförluster för perioden 2011 till 2013 satts till den förväntade nivån för helåret 2010 med ett avdrag motsvarande 10 procent.

Antaganden om kreditförluster från bolån

I scenariot har kreditförlusterna från bolån antagits öka baserat på ett större husprisfall på grund av högre arbetslöshet samtidigt som räntorna stiger. I FI:s negativa scenario antas merparten av dessa kreditförluster inträffa under 2011 – 2012, varav den största andelen under 2011.

Bolån är den största enskilda exponeringsklassen och uppgick (andra kvartalet 2010) till 2.463 miljarder kronor eller drygt 36 procent av bankernas totala utlåning. Antaganden om förändrade förlustnivåer på bolån kommer därför att få märkbar påverkan på utfallet av stresstestet.

Antaganden om utlåningstillväxt

Förutom storleken på nyutlåningen bestäms bankernas totala utlåning vid varje tidpunkt av volymen fallissemang vid föregående tidsperiod. Ju fler fallissemang, desto mindre kommer kreditvolymen vara vid nästa tidsperiod. Volymen fallissemang har uppskattats genom att antagandet om kreditförluster för varje exponeringsklass dividerats med 0,5. Detta innebär att banken antas återvinna 50 procent av det exponeringsbelopp som vid varje tidpunkt fallerar.

Exempel:

$$\text{Total utlåning bolån Sverige K3 2010} = \text{Total utlåning bolån Sverige K2 2010} + \text{nyutlåning bolån Sverige K3 2010} - (\text{kreditförluster bolån Sverige K2 2010} / 0,5)$$

I scenariot antas ingen nyutlåning men den genomsnittliga riskvikten ökar med effekten att de riskvägda tillgångarna och därmed även bankernas kapitalkrav ökar. Effekten på riskvägda tillgångar av de höga fallissemangsnivåerna är dock större än effekten av ökade riskvikter.

Migrationer i bankernas riskklassificeringssystem

Utöver förändringen i utlåningsvolym påverkas bankernas kapitalkrav av eventuella migrationer som uppstår i deras riskklassificeringssystem. Migrationer innebär att exponeringar flyttas mellan olika riskklasser, vilket påverkar bankernas kapitalkrav. Bankerna använder sig av interna riskklassificeringsmodell-

ler för att åsätta PD⁸ och LGD⁹-estimat för sina motparter. Valet av riskklassificeringsmetod påverkar därmed bankernas kapitalkrav.

Nedan är en uppräknig av de faktorer som påverkar de ingående delarna i kapitaltäckningen, dvs. kapitalbasen och kapitalkravet.

Påverkar kapitalbasen

Nyemissioner	Beroende på kvalitet på det kapital som tas in påverkar det kärnprimärkapitalet, primärkapitalet eller kapitalbasen.
Vinst efter skatt	Tillfaller balanserat resultat.
Utdelningar	Påverkar hur stor andel av vinsten som tillfaller balanserat resultat.
Kreditförluster	Påverkar vad resultatet blir.

Påverkar kapitalkravet

Utlåningsvolym	Ökad utlåning innebär, allt annat lika, ett ökat kapitalkrav.
Migrationer i riskklassificeringssystem	Vid konjunkturförsämring eller andra motpartsspecifika förändringar kan konkursrisken för en motpart öka vilket även ökar kapitalkravet. Effekten av detta beror på graden av through-the-cycle/point-in-time i bankens riskklassificeringssystem.
Utrullning av portföljer	Generellt sänks kapitalkravet för portföljer vars kapitalkrav beräknas med interna riskklassificeringsmodeller jämfört med schablonmetoden. De flesta banker rullar fortfarande ut portföljer.
Kreditförluster (fallissemang)	Exponeringar som fallerat ska täckas med reserveringar och inte kapital. Därmed faller kapitalkravet när fler exponeringar fallerar, allt annat lika. Den negativa effekten på kapitalbasen av kreditförluster är dock större än den positiva effekten på kapitalkravet.
Riskvikt i nyutlåning	Om nyutlåningen sker till en lägre riskvikt än riskvikten i den befintliga portföljen, och denna nyutlåning endast ersätter utlåning som förfallit, kommer kapitalkravet att sjunka

När utlåningstillväxten i bankerna sjunker påverkas kapitaltäckningen positivt. Utlåningsökningen har generellt skett till exponeringar med relativt låg riskvikt, såsom bolån. Bankerna använder dessutom interna riskklassificeringsmodeller för att beräkna kapitalkravet i allt fler portföljer, vilket i allmänhet leder till lägre kapitalkrav.

⁸ *Probability of default*, sannolikhet för fallissemang

⁹ *Loss given default*, förlust givet fallissemang

Förändring av bankernas kapitalkrav på grund av migrationer

Migrationer	2011	2012	2013
Handelsbanken/Nordea	5,0%	5,0%	0,0%
SEB/Swedbank	5,0%	0,0%	0,0%

Baserat på de migrationer som skett under de senaste kvartalen gör FI vissa justeringar i migrationsantagandena. I scenariot antas något högre migrationer för Handelsbanken och Nordea eftersom deras interna riskklassificeringssystem varierar mer över cykeln. I scenariot med övergångsregler kommer bankernas kapitalkrav beräknat enligt övergångsreglerna, det vill säga 80 procent av kapitalkravet enligt Basel 1, vara högre än kapitalkravet enligt Basel 2 genom hela scenarioperioden. Då migrationer endast påverkar kapitalkravet enligt Basel 2, blir migrationsantagandena inte relevanta i detta scenario.

Övriga antaganden

Bankerna antas dela ut 40 procent av nettovinsten (vid vinst) till aktieägarna under alla tre åren.

Skatten är varje enskild banks genomsnittliga skattesats under de tre föregående åren.

Negativa såväl som positiva resultat antas påverka bankernas primärkapital direkt. Det supplementära kapitalet antas därmed inte ha någon förlustabsorberande förmåga.

Tabell 1:

Resultaträkning

Miljoner kronor

	Nordea				SHB				Swedbank				SEB			
	2010*	2011	2012	2013	2010*	2011	2012	2013	2010*	2011	2012	2013	2010*	2011	2012	2013
Resultat före kreditförluster	38 665	34 799	34 799	34 799	16 064	14 458	14 458	14 458	12 713	11 442	11 442	11 442	12 790	11 511	11 511	11 511
Kreditförluster	8 257	42 366	40 598	33 935	2 136	20 791	20 148	16 882	5 383	18 017	16 270	12 541	4 476	17 103	16 256	13 527
Skatt	7 325	-	-	188	3 522	-	-	-	2 070	-	-	-	2 329	-	-	-
Resultat efter skatt	23 083	-7 568	-5 800	675	10 406	-6 334	-5 690	-2 425	5 260	-6 575	-4 829	-1 099	5 985	-5 592	-4 745	-2 017
Utdelning	9 233	-	-	270	4 162	-	-	-	2 104	-	-	-	2 394	-	-	-
Förändring eget kapital	13 850	-7 568	-5 800	405	6 244	-6 334	-5 690	-2 425	3 156	-6 575	-4 829	-1 099	3 591	-5 592	-4 745	-2 017

* Avser helåret 2010. Kv.3-4 är konsensusestimater och kv.1-2 är faktiska resultat